

Briselē, 2026. gada 26. jūnijā
(OR. en)

11234/26

FIN 984

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsekretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 26. jūnijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 344 final
Temats:	KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI par turpmāko rīcību attiecībā uz budžeta izpildes apstiprināšanu 2024. finanšu gadā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 344 final.

Pielikumā: COM(2026) 344 final

Briseļē, 25.6.2026.
COM(2026) 344 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par turpmāko rīcību attiecībā uz budžeta izpildes apstiprināšanu 2024. finanšu gadā

Ziņojums par turpmāko rīcību attiecībā uz pieprasījumiem no Eiropas Parlamenta tā rezolūcijās par budžeta izpildes apstiprināšanu un no Padomes tās ieteikumā par budžeta izpildes apstiprināšanu 2024. finanšu gadā

Saturs

1.	Ievads	1
2.	Budžeta mērķu īstenošana	1
3.	ES finanšu interešu aizsardzība	3
4.	Pārredzamība	10
5.	Parāda atmaksājamība.....	13
6.	Skats nākotnē.....	13

1. Ievads

Nemot vērā Padomes ieteikumu, Eiropas Parlaments 2026. gada 29. aprīlī nolēma izdot Komisijai apstiprinājumu par ES budžeta izpildi 2024. gadā.

Šajā ziņojumā ir apkopotas nozīmīgākās darbības, ko Komisija veica, reaģējot uz svarīgākajiem pieprasījumiem, kurus izteica: i) Eiropas Parlaments rezolūcijā par budžeta izpildes apstiprināšanu¹ un ii) Padome ieteikumā par budžeta izpildes apstiprināšanu². Atbildes uz konkrētiem pieprasījumiem Komisija sniegs šā gada laikā.

2. Budžeta mērķu īstenošana

ES budžets 2024. gadā būtiski veicināja ES politikas prioritāšu īstenošanu. Kā izklāstīts *gada ziņojumā par ES budžeta pārvaldību un sniegumu 2024. finanšu gadā*³, ES budžets palīdzēja stiprināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, atbalstīt lauksaimniekus un uzlabot ražīgumu lauksaimniecības nozarē. Tas atbalstīja zaļo un digitālo pārkārtošanos un ES ārējo robežu un aizsardzības spēju stiprināšanu, palīdzēja mazināt migrācijas spiedienu, sniedza nelokāmu atbalstu Ukrainai un palīdzēja ES reaģēt uz humanitāro krīzi Tuvajos Austrumos.

ES budžetam bija būtiska nozīme ES konkurētspējas palielināšanā, ekonomiskās drošības uzlabošanā (piemēram, investējot tīrās tehnoloģijās, cilvēkkapitālā un pārrobežu infrastruktūrā un tādējādi stiprinot reģionālo attīstību un vienoto tirgu) un ES stratēģisko partnerību atbalstīšanā visā pasaulē.

a. Budžeta izpilde

Parlaments pauž bažas par ES budžeta izpildes līmeni attiecībā uz pašreizējo daudzgadu finanšu shēmu (DFS) un Atvērto Eiropas Savienības un noturības mehānismu (ANM). Tas norāda, ka kavējumi izpildē palielina saistību atcelšanas risku un spriedzi plānošanas perioda beigās.

Komisija uzsver, ka summas, par kurām ir uzņemtas saistības, bet kuras vēl nav samaksātas no ES budžeta, t. i., neizpildītās saistības jeb *RAL (reste à liquider)*, 2024. gada beigās bija par 35 miljardiem EUR mazākas nekā 2023. gada beigās. Gandrīz puse no *RAL* 2024. gada beigās (izņemot *RAL* attiecībā uz *NextGenerationEU (NGEU)*) ir saistītas ar kohēzijas politiku un tādējādi ar dalītas pārvaldības fondu īstenošanu dalībvalstīs. Tā kā uz vietas atlasītajiem

¹ Eiropas Parlamenta 2026. gada 29. aprīļa lēmums par Eiropas Savienības 2024. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, III iedala – Komisija un izpildaģentūras un deviņais, desmitais un vienpadsmitais Eiropas Attīstības fonds (2025/2145(DEC)).

² Padomes ieteikums par apstiprinājumu, ko sniedz Komisijai par Eiropas Savienības 2024. finanšu gada vispārējā budžeta izpildi (5749/26).

³ Komisijas ziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei un Revīzijas palātai "Gada ziņojums par ES budžeta pārvaldību un sniegumu 2024. finanšu gadā" (COM(2025) 824), 17.6.2025.

projektiem piešķirtā finansējuma īpatsvars ir palielinājies no aptuveni 12 % 2023. gada beigās līdz aptuveni 37 % (2024. gadā) un aptuveni 65 % (2025. gadā) no finansējuma, kas pieejams kohēzijas programmām 2021.–2027. gadā, finansējuma īstenošana ievērojami paātrinājās, un daudzas dalībvalstis iesniedza maksājuma pieprasījumus, kas ievērojami pārsniedza N+3 saistību atcelšanas mērķrādītāju. Pateicoties šai pozitīvajai dinamikai, projektu atlases un finansējuma izmaksāšanas tempi tuvojas 2014.–2020. gada līmenim. Raitas īstenošanas nodrošināšanai Komisija palīdz dalībvalstīm stiprināt administratīvās spējas un novērst investīciju nepietiekamību.

Komisija turpinās cieši uzraudzīt ES programmu un instrumentu īstenošanu. Katru gadu tā publicē informāciju par budžeta izpildes prognozi un progressa ziņojumu par neizpildītajām saistībām.

Attiecībā uz *NextGenerationEU* RAL daudzas dalībvalstis pārskatīja savus nacionālos atvērēšanas un noturības plānus (ANP), pārdalīja resursus projektiem, kuri bija gatavi īstenošanai, korigēja atskaites punktus un mērķrādītājus un novērsa kavēkļus īstenošanas procesā, vienlaikus saglabājot ANP ietvertās vērienīgās ieceres. Minētās pārskatīšanas veica, lai atspoguļotu plānos izmaiņas apstākļos un uzlabotu projektu īstenojamību, galvenokārt ar mērķi nodrošināt ANM maksājumu laicīgu pabeigšanu līdz 2026. gada beigām. Lai nodrošinātu ANM sekmīgu pabeigšanu, Komisija 2026. gada 30. aprīlī pieņēma [pamatnostādnes dalībvalstīm](#) par darbības aspektiem, kas saistīti ar ANM noslēguma posmu un slēgšanu.

Iespējams, ka dalībvalstis noteiktā mērā uzskatīja ANP īstenošanu un pārskatīšanu par prioritāti, un tas varēja aizkavēt kohēzijas politikas programmu īstenošanu. Tajā pašā laikā ANM atbalstītie pasākumi palīdz paātrināt DFS līdzekļu īstenošanu, piemēram, ANM reformām, kuru mērķis ir paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras, varētu būt plašāka pozitīva ietekme uz citu ES fondu investīciju pasākumu īstenošanu.

b. Atbalsts jaunajām prioritātēm – aizsardzībai un Ukrainai

Komisija atzinīgi vērtē Parlamenta viedokli, ka “aizsardzība un atbalsts Ukrainai pašreizējā ģeopolitiskajā kontekstā ir jāuzskata par budžeta prioritāti un ka šā mērķa izpildei būtu jāpiešķir pienācīgi resursi”⁴.

Komisija ir apņēmusies stiprināt ES aizsardzības spējas. Tā ir ierosinājusi vairākas iniciatīvas aizsardzības gatavības uzlabošanai un investīciju palielināšanai, tajā skaitā i) iespēju dalībvalstīm saņemt aizdevumus kopsummā līdz 150 miljardiem EUR ar atbalstu no ES budžeta saskaņā ar instrumentu “Rīcība Eiropas drošības labā” (*SAFE*), ii) Balto grāmatu par Eiropas aizsardzības gatavību laikposmam līdz 2030. gadam, iii) plānu *ReArm Europe* un iv) vienkāršošanu ar aizsardzības gatavības *omnibus* paketi.

4 Sk. 2025/2145(DEC), 17. punkts.

Pateicoties ES nelokāmajai nostājai atbalstīt Ukrainu, kopš Krievijas iebrukuma Ukrainā līdz 2024. gada beigām ir piesaistīti 130,2 miljardi EUR finansiāla, ekonomiska, humāna, militāra un diplomātiska atbalsta sniegšanai. Lai atbalstītu Ukrainas atveseļošanu, rekonstrukciju un modernizāciju, 2024. gada februārī tika izveidots Ukrainas mehānisms. Ukrainas finansējuma vajadzību apmierināšanai 2026.–2027. gadā ir paredzēts Ukrainas atbalsta aizdevums līdz 90 miljardu EUR apmērā minētajā laikposmā, kuru finansē no ES aizņēmumiem kapitāla tirgos un kuru [pienēma 2026. gada februārī](#).

c. ES finansējuma ietekme uz klimatu un bioloģisko daudzveidību

Komisija ņem vērā Eiropas Revīzijas palātas (ERP) apsvērumus par “trūkumiem Komisijas metodikā Savienības izdevumu ietekmes aplēšanai uz klimatu”⁵ un Parlamenta paziņojumu, ka “pašreizējā metodika klimata un bioloģiskās daudzveidības izdevumu izsekošanai pilnībā neaptver visu Savienības darbību ietekmi”⁶.

Komisijas mērķis ir novērtēt ar klimatrīcību un bioloģisko daudzveidību saistīto ES budžeta ieguldījumu un rezultātus atbilstoši pašreizējam snieguma satvaram. Vērtējot ANM, kopējo lauksaimniecības politiku un kohēzijas politiku, Komisijai ir pienākums piemērot metodiku un konkrētos koeficientus, kas noteikti attiecīgajos pamataktos par minēto programmu izveidi. Attiecībā uz DFS 2028.–2034. gadam Komisija ir ierosinājusi racionalizētu sistēmu ar klimata un vides mērķiem saistītu ES izdevumu un rezultātu uzraudzībai.

3. ES finanšu interešu aizsardzība

Komisija uzskata, ka ES līdzekļu izlietojuma uzraudzība sadarbībā ar valstu iestādēm un citiem īstenošanas partneriem ir ārkārtīgi svarīga.

a. Izdevumi, kas atbilst ES vērtībām, arī tiesiskumam

Tiesiskums

Parlaments aicina Komisiju pilnībā un konsekventi izmantot pieejamos instrumentus, lai apturētu vai aizsargātu Savienības finansējumu gadījumos, kad tiesiskuma nepilnības ietekmē pareizu finanšu pārvaldību attiecīgajās dalībvalstīs, galvenokārt Ungārijā un Slovēnijā.

Saskaņā ar Nosacītības regulu Komisija proaktīvi uzrauga situāciju visās dalībvalstīs, lai pēc iespējas agrāk konstatētu tiesiskuma principu pārkāpumus, kuri ietilpst minētās regulas darbības jomā. Komisija pilnībā izmanto visus pieejamos nozaru un vispārējos tiesību

5 Sk. 2025/2145(DEC), 13. punkts.

6 Turpat.

instrumentus, lai novērstu dalībvalstīs tiesiskuma principu pārkāpumus, kuri pietiekami tiešā veidā ietekmē vai nopietni apdraud ES budžeta pareizu finanšu pārvaldību vai ES finanšu interešu aizsardzību.

Ungārijai kopš 2022. gada piemēro Nosacītības regulā paredzētos pasākumus ES budžeta aizsardzībai, tajā skaitā: i) budžeta saistību apturēšanu 55 % apmērā trīs kohēzijas programmās un ii) aizliegumu uzņemties par ES finansējumu tiešā un netiešā pārvaldībā jaunas juridiskas saistības pret “sabiedrības interešu trastiem” un to uzturētām struktūrām.

Papildus Nosacītības regulai Komisijas rīcībā ir vēl citi svarīgi instrumenti ES budžeta aizsardzībai, konkrēti: i) Kopīgo noteikumu regulā paredzētais horizontālais veicinošais nosacījums attiecībā uz ES Pamattiesību hartu un ii) ANP iekļautie atskaites punkti un mērķrādītāji attiecībā uz problēmu risināšanu tiesiskuma jomā.

Nākamajā DFS tiesiskuma un pamattiesību ievērošana joprojām ir obligāts nosacījums, proti, Nosacītības regula vēl aizvien attieksies uz visiem fondiem. Komisijas ierosinātie valsts un reģionu partnerības plāni (VRPP) ļauj finansiāli atbalstīt pasākumus tiesiskuma un pamattiesību stiprināšanai, vienlaikus piemērojot horizontālus nosacījumus, kas nodrošina ES budžeta aizsardzību pret tiesiskuma principu un hartā ietverto principu pārkāpumiem. Ja gada laikā pārkāpumu nenovērš, attiecīgos līdzekļus saskaņā ar ikgadējo budžeta procedūru un pēc Parlamenta un Padomes apstiprinājuma saņemšanas var pārdalīt programmām tiešā vai netiešā pārvaldībā, it īpaši tām, kas atbalsta demokrātiju, pilsonisko sabiedrību vai korupcijas apkarošanas centienus. Turklāt, lai dalībvalstis varētu saņemt ES finansējumu, tām ir jāizveido mehānismi, kas nodrošina, ka saņēmēji turpinās saņemt maksājumus pat tad, ja ES finansējums būs apturēts. Minētie aizsardzības pasākumi ir dalībvalstu pārvaldības un kontroles sistēmu būtiska sastāvdaļa.

ES vērtības

Komisija ņem vērā Parlamenta aicinājumu ieviest “uz risku balstītu pārbaudi par saņēmēju atbilstību Savienības vērtībām, lai atklātu iespējamus pārkāpumus”⁷. Saskaņā ar Finanšu regulu Komisija uzrauga visus līgumu pārvaldības posmus, lai nodrošinātu, ka atbalstu nepiešķir organizācijām un projektiem, kas nav saderīgi ar ES vērtībām. Visiem ES finansējuma saņēmējiem ir jāuzņemas līgumiskas saistības atzīt vērtības, kas bija ES dibināšanas pamatā, un nodrošināt šādu vērtību ievērošanu, kamēr tie izmanto Savienības budžeta līdzekļus. Par minēto saistību neizpildi draud finansējuma samazināšana, dotācijas nolīguma apturēšana vai izbeigšana un/vai administratīvi pasākumi (piemēram, izslēgšana vai finansiālas sankcijas) saskaņā ar agrīnas atklāšanas un izslēgšanas sistēmu (EDES). Visbeidzot, gadījumos, kad saistību neievērošanu konstatē kontroļu vai revīziju gaitā, ES līdzekļu pienācīgu izmantošanu nodrošina Finanšu regulā paredzētie *ex post* mehānismi.

7 Sk. 2025/2145(DEC), 161. punkta xxii) apakšpunkts.

EDES attiecas uz personām un subjektiem, tajā skaitā uz ekonomikas operatoriem un organizācijām, kuri izmanto vai saņem līdzekļus tiešā un netiešā pārvaldībā. *EDES* paredzētie izslēgšanas iemesli nodrošina plašu satvaru, kas ļauj vērsties pret profesionālo pienākumu vai ētikas pārkāpumiem, tajā skaitā pret naida kurināšanu, diskrimināciju un citiem nopietniem ES vērtību pārkāpumiem. Izvērtēšanas posmā visi kredītrīkotāji veic pārbaudes *EDES* datubāzē. Lai vēl vairāk stiprinātu pārraudzību, Komisija apsvērs iespēju iekļaut riska novērtēšanas rīkā *Arachne+* rādītājus par atbilstību ES vērtībām, kad tas būs tehniski un juridiski iespējams.

Interesešu konflikti

Parlaments aicina Komisiju nodrošināt, ka “saņēmējiem, tostarp tādiem, kuri saistīti ar Eiropadomes locekļiem, netiek tiešā vai netiešā veidā izmaksāti Savienības līdzekļi, ja ir konstatēts interesešu konflikts un tas nav uzskatāmi un pārbaudāmi atrisināts”⁸, un uzsver, ka dalībvalstīm būtu jānodrošina pārredzamība, jo tā ir svarīga interesešu konfliktu novēršanai.

Komisija uzsver, ka visām dalībvalstīm ir jāievēro ES līgumu noteikumi un uz to pamata pieņemtie tiesību akti, tajā skaitā noteikumi par interesešu konfliktu pienācīgu pārvaldību visos līmeņos, it īpaši Finanšu regulas 61. pants.

b. ES budžeta aizsardzība pret krāpniekiem

Ieņēmumu daļa

Eiropas Revīzijas palāta 2024. gada pārskatā sniedza pozitīvu atzinumu par ES budžeta ieņēmumu daļu, atkārtoti apstiprinot Komisijas ieņēmumu iekasēšanas stabilitāti un precizitāti.

Parlaments “uzteic *EPPO* [Eiropas Prokuratūras] un *OLAF* [Eiropas Biroja krāpšanas apkarošanai] centienus cīnīties pret Savienības muitas kontroļu nepilnību organizētu izmantošanu”⁹ un norāda, ka tādu “problēmu dēļ, kas saistītas ar muitas nodokļu nedeklarēšanu vai nepareizu deklarēšanu (“muitas iztrūkums”), veidojas iekasēto ievedmuitas nodokļu iztrūkums, un tā jau daudzus gadus ir pastāvīga Savienības un dalībvalstu problēma”¹⁰.

Komisija atzinīgi vērtē Parlamenta un Padomes 2026. gada 26. marta vienošanos par ES muitas savienības reformu. Minētās reformas mērķis ir reaģēt uz saspringto situāciju, kādā darbojas ES muita un kuru cita starpā rada tirdzniecības apjomu milzīgais pieaugums, it īpaši e-komercijā, strauji augošais ES standartu skaits, kas sarežģī atbilstības kontroli pie robežas,

8 Sk. 2025/2145(DEC), 21. punkta v) apakšpunkts.

9 Sk. 2025/2145(DEC), 55. punkts.

10 Sk. 2025/2145(DEC), 51. punkts.

izmaiņas ģeopolitiskajā realitātē un krīzes. Reforma, kas paredz izveidot ES Muitas dienestu un ES muitas datu centru, veicinās labāku un datos balstītu muitas politikas koordināciju, galvenokārt pateicoties uzlabotai un ES koordinētai riska pārvaldības sistēmai.

Krāpšanas apkarošanas arhitektūra (KAA)

Parlaments pauda bažas par nepietiekamu koordināciju un informācijas apmaiņu starp ES un valstu krāpšanas apkarošanas struktūrām. Komisija 2025. gada 16. jūlijā publicēja [Balto grāmatu krāpšanas apkarošanas arhitektūras pārskatīšanai](#), kurā izklāstīta nepieciešamība stiprināt ES finanšu interešu aizsardzību. Minētais dokuments, kurā uzsvērtā visu KAA dalībnieku būtiskā nozīme un nepārtrauktā iesaiste, papildina Komisijas priekšlikumu nākamajai DFS. Viens no galvenajiem mērķiem ir uzlabot sadarbību starp nozīmīgākajiem KAA dalībniekiem – EPPO, OLAF, Eiropas Savienības Aģentūru tiesībaizsardzības sadarbībai (Eiropols), Eiropas Savienības Aģentūru tiesu iestāžu sadarbībai krimināllietās (Eurojust) un iestādi nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanai. Baltajā grāmatā analizēts arī tas, kā izveidot integrētāku sistēmu un optimizēt resursu izmantošanu, liekot lietā jaunās tehnoloģijas, apmainoties ar datiem un apsverot dalībnieku funkciju savstarpējo papildināmību.

KAA pārskatīšana notiek plašākā kontekstā, proti, vienlaikus tiek pārskatītas arī regulas par Eiropolu un Eurojust un tiek izvērtēti tiesību akti par OLAF un EPPO un Direktīva par cīņu pret krāpšanu, kas skar Savienības finanšu intereses, izmantojot krimināltiesības (FIA direktīva)¹¹. Komisija iepazīstinās ar rezultātiem paziņojumā, kuru tā plāno publiskot 2026. gada beigās, iespējams, kopā ar tiesību aktu priekšlikumiem.

Pārskatīšanai ir vēl viens svarīgs mērķis – uzlabot līdzekļu atgūšanu. Izmantojot OLAF veiktās ikgadējās uzraudzības darbības, Komisija turpina pastiprināti uzraudzīt turpmākos pasākumus, kuru mērķis ir īstenot OLAF finanšu ieteikumus (līdz to galīgai izpildei) un EPPO paziņojumus, kuriem ir finansiāla ietekme. Komisija apsver iespēju pilnveidot gada ziņojumu par ES finanšu interešu aizsardzību un cīņu pret krāpšanu (FIA ziņojums), iekļaujot tajā papildu informāciju un datus par atgūtajām summām.

EPPO un OLAF budžeta palielināšana

Komisija ņem vērā Parlamenta atkārtotos aicinājumus vēl vairāk stiprināt EPPO un OLAF spējas un sadarbību starp abām struktūrām.

Līdz ar EPPO izveidi 2017. gadā mainījās OLAF darbinieku skaits, jo to ietekmēja sinerģija un efektivitātes uzlabošanās abos dienestos. Sākotnējā tiesību akta priekšlikuma finanšu pārskatā bija paredzēts, ka no 2023. gada EPPO darbinieku skaits vairs nemainīsies un atbildīs 115 pilnslodzes ekvivalentiem. Tomēr kopš EPPO izveides tai katru gadu tika piešķirts lielāks finansējums un vairāk darbinieku, nekā bija plānots sākotnēji. Pienācīgi pamatotos gadījumos papildu resursus piešķirā gada budžeta pieņemšanas procesā, bet finansējumu ārkārtas vajadzībām – kārtējā gadā, veicot grozījumus budžetā. Laikposmā no 2024. līdz 2026. gadam EPPO saņēma vairāk resursu sakarā ar Polijas un Zviedrijas

¹¹ Direktīva (ES) 2017/1371.

pievienošanās, algu un mājokļa izmaksu pieaugumu, *EPPO* neatkarīgo IT arhitektūru un Eiropas deleģēto prokuroru un norīkoto valsts ekspertu skaita palielināšanos.

Ņemot vērā *OLAF* pieredzi administratīvās izmeklēšanas veikšanā un mērķi izvairīties no administratīvās izmeklēšanas un kriminālizmeklēšanas dublēšanās, uz *EPPO* tika pārvietotas līdz 45 amata vietām un aproprācijas ārštata darbiniekiem. Laikposmā no 2019. līdz 2027. gadam, apsverot gan pārvietojumus uz *EPPO*, gan palielinājumus *OLAF*, izmantojot Komisijas piešķiršanas procedūras, *OLAF* darbinieku (amata vietu un ārštata darbinieku) skaits būs samazinājies par 38.

OLAF intensīvi sadarbojas ar *EPPO* saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem un darba vienošanās dokumentiem, kuros noteikts, ka *OLAF* vienmēr ziņo, ja tam ir aizdomas par noziegumu, kas varētu būt *EPPO* kompetencē, un paredzēts salīdzinošās pārbaudes mehānisms, kas novērš izmeklēšanu dublēšanos. *OLAF* var arī palīdzēt *EPPO* izmeklēšanu īstenošanā, veicot papildu administratīvo izmeklēšanu un vajadzības gadījumā sniedzot atbalstu *EPPO*.

Ņemot vērā ERP ieteikumu Īpašajā ziņojumā 26/2025 un saistībā ar KAA pārskatīšanu, Komisija vērtēs pasākumus, ko būtu jāveic, lai izveidotu un pārvaldītu kopīgu repozitoriju, kurā apkopos apgalvojumus par krāpšanu, un tādējādi uzlabotu informācijas apmaiņu starp *OLAF* un *EPPO*.

c. Kļūdu līmenis un kontroles sistēmas

Preventīvie un korektīvie pasākumi

Komisija īsteno daudzgadu kontroles stratēģijas ES līdzekļu aizsardzībai, proti, ja Komisija kontroļu laikā atklāj kļūdas vai nepilnības, preventīvi pasākumi (t. i., korekcijas, finansējuma pārtraukšana vai apturēšana, kamēr Komisija vēl nav veikusi maksājumus) un korektīvi pasākumi (t. i., korekcijas pēc maksājumu veikšanas) turpinās līdz programmas slēgšanai. Dalītas pārvaldības gadījumā kontroles pasākumus nepamatoti izmaksāto summu atklāšanai un atgūšanai veic dalībvalstis. Ja valstu pārvaldības un kontroles sistēmās konstatē nepilnības, var tikt veiktas finanšu korekcijas. Pateicoties Komisijas centieniem, kā arī dalībvalstu centieniem attiecībā uz dalīto pārvaldību, 2024. gadā tika atgūti 2,66 miljardi EUR (1,18 miljardi EUR preventīvu pasākumu rezultātā un 1,48 miljardi EUR korektīvu pasākumu rezultātā), galvenokārt kohēzijas un lauksaimniecības politikas jomā.

Darbības kļūdu līmeņa pazemināšanai

Parlaments un Padome atzinīgi vērtē kopējā kļūdu līmeņa pazemināšanos, taču uzskata, ka tas joprojām ir pārāk augsts, it īpaši kohēzijas politikā. Komisija ņem vērā visas ERP ziņojumā minētās kļūdas un pienācīgi veic turpmākus pasākumus visos gadījumos, kad Komisijas rīcībai ir juridisks pamats; tā sadarbojas ar dalībvalstīm un īstenošanas partneriem, attiecīgā gadījumā pieprasa veikt finanšu korekcijas un nepieciešamos korektīvos pasākumus pārvaldības un kontroles sistēmu turpmākai pilnveidei.

Kohēzijas politika

Komisija atzinīgi vērtē ERP aplēstā kļūdu īpatsvara samazināšanos kohēzijas politikas izdevumos salīdzinājumā ar 2023. un 2022. gadu un norāda, ka turpina mazināties arī atšķirība starp kļūdu līmeņiem Komisijas novērtējumā (kā ziņots tās gada darbības pārskatos) un ERP novērtējumā.

Lai veicinātu vienotu izpratni par metodiku, Komisija uzlaboja dialogu ar ERP, rīkojot īpašus darbseminārus. Darbsemināri, kas notika 2025. gadā, bija veltīti publiskā iepirkuma pārkāpumu kvantificēšanai kohēzijas izdevumos saskaņā ar Komisijas izstrādāto kvantificēšanas tabulu (kuru ERP sāks izmantot, veicot 2025. gada ticamības deklarācijas revīziju).

Komisija visu 2025. gadu rūpīgi uzraudzīja, kā tiek īstenots rīcības plāns, par kuru 2024. gadā tika panākta vienošanās ar revīzijas iestādēm un kura mērķis ir stiprināt minēto iestāžu spējas atklāt kļūdas. Progress ir panākts vairākās jomās, tajā skaitā kļūdu pamatcēloņu analīzē, rezultātu apmaiņā ar programmu pārvaldības iestādēm, revīzijas kontrolsarakstu atjaunināšanā un modernizēšanā to pilnīguma un saskaņotības nodrošināšanai un dažādu datubāzu sekmīgākā izmantošanā revīzijas darba atvieglošanai.

Vienlaikus Komisija atzīst, ka īstenošanas kārtības sarežģītība var palielināt kļūdu risku, tāpēc tā aktīvi aicina izmantot vienkāršotu izmaksu iespējas un tādas finansēšanas shēmas, kurās izmaksas nav noteicošais faktors.

Kopējā lauksaimniecības politika (KLP)

Komisija ir panākusi ievērojamu progresu noteikumu vienkāršošanā un kļūdu novēršanā, efektīvi izmantojot pieejamo informāciju. Modelis, ko izmanto KLP īstenošanai laikposmā no 2023. līdz 2027. gadam, ļauj dalībvalstīm pielāgot intervences savām vajadzībām. Piemēram, Komisija sniedz dalībvalstīm atbalstu ekoshēmu izstrādei un īstenošanai un mudina izmantot vienkāršotu izmaksu iespējas.

Jaunu tehnoloģiju (piemēram, platību uzraudzības sistēmas, *Copernicus Sentinel* datu un mākslīgā intelekta) izmantošana palīdz novērst un atklāt kļūdas KLP īstenošanā. Komisija turpina sniegt atbalstu dalībvalstīm kļūdu labošanā un novēršanā, sniedzot norādījumus, veicinot spēju veidošanu, sekmējot apmaiņu ar paraugpraksi un uzraugot integrētās administrācijas un kontroles sistēmas kvalitāti.

Atvесеļоšanas un noturības mehānisms (ANM)

Attiecībā uz ANM ir ieviesta pārdomāta kontroles un revīzijas sistēma. Tā ietver atjauninātu revīzijas metodiku i) ES finanšu interešu aizsardzībai, ii) kontroles pastiprināšanai pār dalībvalstu iekšējās kontroles sistēmām valsts atbalsta un publiskā iepirkuma jomā un iii) sadarbības stiprināšanai pašā Komisijā.

Nacionālo atvесеļоšanas un noturības plānu pārskatīšanā tika ņemta vērā iepriekšējā pieredze to īstenošanā un ERP, Parlamenta un Padomes ieteikumi, kas ir vērsti uz atšķirību mazināšanu starp ERP un Komisijas viedokļiem par ES tiesību aktu interpretāciju. Komisija ierosināja svītrot no Padomes īstenošanas lēmumiem daudzozīmīgu vai nevajadzīgu tekstu, lai īstenošanas lēmumi ietvertu tikai pamatprasības pasākuma izpildes pierādīšanai.

Komisija piekrīt Padomes brīdinājumam par to, ka īstenošanas gaitā būtu jāizvairās radīt “jaunus noteikumus, pretrunīgas prasības vai ierobežojošākus nosacījumus, ko piemēro dalībvalstīm *ex post*”¹². Mainot norādījumus par juridisko jēdzienu interpretāciju instrumenta īstenošanas pēdējā gadā, tiktu radītas jaunas juridiskas un praktiskas problēmas dalībvalstīm.

Pamatprogramma “Apvārsnis Eiropa”

Komisija turpināja pilnveidot savu pieeju fiksētas summas maksājumu īstenošanai pamatprogrammā “Apvārsnis Eiropa”, ņemot vērā atsauksmes, kas saņemtas par iepriekšējiem izmēģinājuma projektiem, no ERP un ieinteresētajām personām, kuras Komisija pastāvīgi iesaista tādu projektu novērtēšanā, kuru finansēšanai izmanto fiksētas summas maksājumus. Tādējādi Komisija var maksimāli palielināt saņēmēju iespējamus ieguvumus no vienkāršošanas un vienlaikus aktīvāk kontrolēt, vai saņēmēji īsteno finansētos projektus atbilstoši saskaņotajiem nodevumiem.

Ārējā darbība

Komisija piekrita ERP ieteikumiem un veic turpmākus pasākumus saistībā ar ERP konstatējumiem. Attiecībā uz jautājumu par to, vai Komisijas īstenošanas partneriem būtu jāpiešķir ERP revidentiem pilnīga piekļuve dokumentiem, Komisija pastāvīgi veicina viedokļu apmaiņu starp attiecīgajām struktūrām un ERP piemērotu risinājumu atrašanai.

Eiropas Attīstības fonds

Parlaments ar bažām norāda, ka aplēstais kļūdu līmenis 2024. gadā bija 6,5 % (2023. gadā – 8,9 %). Lai mazinātu kļūdas, kas saistītas ar priekšfinansējuma noskaidrošanu, Komisija ir aicinājusi partnerus pārskatīt veidnes, ko tie izmanto ziņošanai, nolūkā atvieglot faktisko izdevumu noteikšanu.

Komisija arī pārskatīja savu kontroles stratēģiju un sāka īstenot būtiskākos ieteikumus, tajā skaitā izstrādāt riska profilēšanas infopaneli, kura mērķis ir i) novērtēt partneru atbilstību finanšu un darbības standartiem un piekļuvi dokumentiem, ii) stiprināt *ex post* kontroles un iii) uzlabot pīlāru novērtējumā izvērtēto organizāciju ziņošanu Komisijai.

4. Pārredzamība

Komisija ir apņēmusies nodrošināt ES finansējuma pārredzamību augstā līmenī, plaši publicējot datus par finansējumu finanšu pārredzamības sistēmā un Finansējuma un iepirkumu portālā. Nākotnē vēl labāku pārredzamību nodrošinās jaunais vienotās vārtejas portāls.

12 Sk. Padomes ieteikuma par budžeta izpildes apstiprināšanu 11.4. punktu.

a. ES finansējuma pārredzamība

Tā kā pārredzamība ir viens no pamatprincipiem, Komisija ne tikai ievēro piemērojamās tiesību aktos noteiktās prasības, bet arī piemēro visaugstākos pārredzamības standartus salīdzinājumā ar citām starptautiskām organizācijām, un šāda rīcība ļauj uzskatāmāk parādīt, kādi rezultāti ir sasniegti ar ES finansējuma palīdzību.

Nemot vērā rezolūciju par budžeta izpildes apstiprināšanu, kurā Komisija tiek aicināta nodrošināt, ka visos dotāciju nolīgumos, tajā skaitā darbības dotāciju nolīgumos, ir ievērotas nepieciešamās prasības attiecībā uz līdzekļu pārredzamību, izsekojamību un atpazīstamību¹³, Komisija norāda, ka informācija par NVO īstenoto projektu (arī interešu aizstāvības darbību) mērķiem un rezultātiem jau ir publiski pieejama ES Finansējuma un iepirkumu portālā. Turklāt interešu pārstāvjiem, kas reģistrējas Pārredzamības reģistrā kā tādi, kuri nepārstāv komerciālas intereses (šajā kategorijā parasti ietilpst NVO), ir jāziņo par savām lobēšanas darbībām, jādeklarē galvenie finansējuma avoti un jāatklāj informācija par ikvienu saņemto iemaksu, kas ir lielāka par 10 000 EUR un pārsniedz 10 % no to kopējā budžeta, norādot arī iemaksas veicēja vārdu un uzvārdu. Komisijas ierosinātajā Snieguma regulā par DFS 2028.–2034. gadam ir standartizēti rezultātu rādītāji, kas vēl vairāk uzlabos pārredzamību, un nākotnē tāda pati ietekme būs arī minētajā regulā paredzētās vienotās vārtejas izveidei un tajā pieejamās informācijas centralizācijai un paplašināšanai. Komisija atkārtoti apliecina, ka tā atbalsta pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tajā skaitā ar darbības dotācijām, kas pašreizējā plānošanas periodā piešķirtas saskaņā ar ES stratēģiju pilsoniskajai sabiedrībai, kurā atzīts, ka pilsoniskajai sabiedrībai ir vajadzīgs pienācīgs, ilgtspējīgs un pārredzams finansējums.

Komisija sadarbojas ar Parlamentu Budžeta kontroles komitejas NVO un citu struktūru finansēšanas kontroles darba grupā un ir iesniegusi visus pieprasītos dokumentus, vienlaikus ievērojot piemērojamo tiesisko regulējumu konfidencialitātes aizsardzībai.

Attiecībā uz ANM pārredzamību Komisija piekrīt, ka “pilnīga un uzticama informācija par galasaņēmējiem ir būtiska, lai novērstu līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, atklātu krāpšanu un nodrošinātu vienlīdzīgus pārskatatbildības standartus visās dalībvalstīs”¹⁴, un pieņem zināšanai, ka Parlaments “apsvērs visus piemērotos pasākumus atbilstības nodrošināšanai, ko paredz tā prerogāvas, tostarp tiesvedību”¹⁵. Komisija norāda, ka tās pienākums ir īstenot instrumentu tā, kā par to ir vienojušies likumdevēji, un tas attiecas arī uz tiesību normām par informācijas sniegšanu par galasaņēmējiem. Komisija uzskata, ka tā ir piemērojusi minētās tiesību normas konsekventi un pareizi, ievērojot ANM regulā noteiktos nosacījumus un juridiskās definīcijas.

13 Sk. 2025/2145(DEC), 161. punkta xxi) apakšpunkts.

14 Sk. 2025/2145(DEC), 278. punkts.

15 Sk. 2025/2145(DEC), 6. punkts.

Budžeta izpildes apstiprināšanas procedūrā Komisija īpaši uzsvēra centienus, kas paveikti, lai nodrošinātu, ka dalībvalstis izpilda savas saistības, turklāt ar uzviju. Komisija turpinās uzstājīgi mudināt dalībvalstis sniegt papildu datus un piemēros tās rīcībā esošos instrumentus, ja dalībvalstis nepildīs regulā noteiktās juridiskās prasības.

Sākot ar nākamo DFS, Komisijas priekšlikumi paredz, ka informāciju par ES finansējuma saņēmējiem visos pārvaldības veidos publicēs centralizētajā tīmekļa vietnē “Vienotā vārteja” (kurā ietilps uzlabotā finanšu pārredzamības sistēma)¹⁶. Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu par VRPP informācija par saņēmējiem, galasaņēmējiem, darbuzņēmējiem un apakšuzņēmējiem gan valsts, gan ES līmenī tiks publicēta vienotajā vārtejā¹⁷.

b. Pārredzamība un pārskatatbildība Komisijā

Komisija savās darbībās un lēmumu pieņemšanā ievēro visaugstākos pārredzamības standartus. Uz Komisijas darbiniekiem attiecas noteikumi par reģistru pārvaldību un arhīviem, kā arī drošības ieteikumi par publisku tūlītējās ziņapmaiņas lietotņu un citu korporatīvās komunikācijas rīku pieņemamu izmantošanu. Šajā ziņā Komisija nodrošina atbilstību ES noteikumiem par publisku piekļuvi dokumentiem, arī īsziņām (ar darbu saistītu paziņojumu reģistrācija).

Augstākajām amatpersonām, tāpat kā visiem darbiniekiem, ir saistoši Civildienesta noteikumos noteiktie pienākumi, to vidū attiecībā uz ētiku un godprātību (piemēram, *ad hoc* deklarācijas par interešu konfliktu, deklarācijas par laulātā nodarbinātību vai pieprasījumi apstiprināt ārējās darbības). Komisija nodrošina informāciju, apmācību un konsultācijas par ētikas jautājumiem, kas darbiniekiem un vadītājiem noder savu darba pienākumu pildīšanā. Ar Pārredzamības reģistru saistītie pienākumi attiecas uz visiem vadītājiem, un tiem ir jāatklāj informācija par tikšanās reizēm ar reģistrā iekļautajiem interešu pārstāvjiem.

Informācija par katra Komisijas locekļa īpašajiem padomdevējiem (vārds, uzvārds un pilnvaras) ir publiski pieejama [Komisijas tīmekļa vietnē](#).

Komisija ņem vērā Parlamenta paustās bažas par to, ka oficiālā procedūra aizskarošas izturēšanās novēršanai nav pietiekami iedarbīga. Papildus pārbaudei, ko Komisija jau ir sākusi par aizskarošas izturēšanās novēršanas politikas īstenošanu¹⁸, Komisija piesaistīs neatkarīgus ekspertus novērtējuma veikšanai galvenā konfidenciālā konsultanta pārraudzībā. Vispārīgākā līmenī Komisija turpinās centienus nodrošināt drošu vidi ziņošanai, tajā skaitā stiprinot informētību, pieejamību un uzticēšanos pieejamajiem kanāliem, un, tā kā Pamatnostādnes par trauksmes celšanu patlaban tiek pārskatītas, Komisija centīsies tās pēc iespējas ciešāk saskaņot ar Direktīvā (ES) 2019/1937 noteiktajiem standartiem.

16 COM(2025) 545 final, 12. pants.

17 COM(2025) 565 final, 63. un 64. pants.

18 Komisijas 2023. gada 12. decembra lēmums C(2023)8630.

5. Parāda atmaksājamība

Komisija piekrīt, ka “visos turpmākajos lēmumos, kas attieksies uz budžetu, ir jāņem vērā Savienības parāda atmaksājamība”¹⁹. Termins parādu atmaksāšanai par neatmaksājamo atbalstu, kas piešķirts no instrumenta *NextGenerationEU*, ir pagarināts līdz 2058. gadam, līdz ar to ES ir dots ilgāks laiks šo parādsaistību nokārtošanai, tāpēc šis process neradīs būtiskus traucējumus un neapdraudēs finanšu stabilitāti. Saskaņā ar Finanšu regulas 256. pantu Komisija sagatavo gada ziņojumu, kurā novērtē iespējamo saistību ilgtspēju un ES budžeta manevrēšanas telpu, tādējādi atvieglojot budžeta ilgtspējas uzraudzību.

Komisija atzinīgi vērtē to, ka Parlaments ir apstiprinājis tās priekšlikumus par jauniem pašu resursiem, un piekrīt, ka “ir svarīgi attīstīt īstus jaunus pašu resursus, lai novērstu to, ka parāda apkalpošanas izmaksas neļauj pievērsties turpmāko daudzgadu finanšu shēmu prioritātēm”²⁰. Jaunu pašu resursu ieviešanai ir vajadzīga visu pušu politiskā griba un iesaiste. Komisijas priekšlikumos ir iekļauta ikgadēja fiksētā summa parāda apkalpošanai. Ar *NextGenerationEU* saistīto līdzekļu atmaksa tiks veikta, nepārsniedzot finanšu shēmas maksimālos apjomus. Sākot ar 2028. gadu, procentu likmju risks būs ļoti ierobežots, jo ES parāda vērtspapīru emisijas pēc 2026. gada vairs nepalielinās parādsaistību kopsummu neto izteiksmē, un parāda apkalpošanai plānotā ikgadējā fiksētā summa nodrošina pilnīgu paredzamību.

6. Skats nākotnē

Komisija 2025. gada jūlijā nāca klajā ar priekšlikumu par vērienīgu, dinamisku un uz nākotni vērstu DFS 2028.–2034. gadam. Jaunā shēma ir pārmantojusi pašreizējās shēmas priekšrocības un pamatprincipus un pārņēmusi gūtās atziņas, taču ir padarīta vienkāršāka, elastīgāka un rezultatīvāka²¹, un tajā ir ņemti vērā Parlamenta, Padomes un ERP ieteikumi saistībā ar budžeta izpildes apstiprināšanu.

Visos priekšlikumu elementos ir iestrādāta pārdomāta pārvaldība, pārredzamība un stingra politiskā pārraudzība. Komisija cieši sadarbojas ar Parlamentu un Padomi, lai panāktu vērienīgu, līdzsvarotu un savlaicīgu vienošanos par nākamo DFS un nozaru programmām.

* * *

19 Sk. 2025/2145(DEC), 7. punkts.

20 Sk. 2025/2145(DEC), 47. punkts.

21 Sk. COM(2025) 570 final.